

راه کارهای تکواژ شماری در کنکور

مبحث تکواژ و واژه یکی از مباحث چالش بر انگیز و دشوار کنکور می باشد که ما در این مطلب قصد داریم با ارائه ی نکات کلیدی این مبحث را برای شما قابل هضم و ساده تر نماییم . امیدواریم این مطالب راه گشای شما در این امر باشد با آرزوی موفقیت و بهروزی روز افزون شما در همه زمینه های علمی و آموزشی و من الله توفیق و نعم الوکیل .

واژه : یکی از واحد های زبان است که از یک یا چند تکواژ تشکیل شده است . مانند : کارمند ، آرایشگر ، نقاش

(واژه شامل ساده ، مرکب و مشتق مرکب است که برای تشخیص درست آن باید بر مباحث ساختمان واژه مسلط شوید .)

تکواژ : یکی از واحدهای زبان که از چند واج تشکیل شده است . به انواع تکواژ توجه شود بعضی تکواژها ، واژه نیز محسوب می شوند. تکواژ آزاد مانند: معلم ، کار ، میز / تکواژ وابسته مانند : مند، گر ، ی در واژه هایی مانند : کارمند ، کارگر ، خوبی

واج : کوچک ترین واحد آوایی زبان که معنا ندارد اما تفاوت معنایی ایجاد می کند . مانند: گل : گ / - / ل

نکته ی ۱: بر جدول زیر مسلط شوید :

عنوان	مثال	تکواژ	واژه	تکواژ آزاد	تکواژ وابسته
علائم جمع سالم (ها ، ان ، ات ، ین ، ون)	درختان ، ارتباطات	✓	-	-	✓
کسره ی اضافه (یا «ی» بدل از کسره) به جز کسره ی کلماتی مانند برای و بدون که کسره متعلق به خود واژه است.	دستِ خود، مایه ی افتخار	✓	✓	✓	-
پسوند «تر و ترین»	بهتر ، خوب ترین	✓	-	-	✓
شناسه ی فعل (چه موجود باشد چه محذوف)	رفت ، رفتیم	✓	-	-	✓
می / همی / ن (م) / ب	می روم ، بگو	✓	-	-	✓
انواع «ی» « نکره ، مصدری ، لیاقت ، نسبت) (توجه : یای لیاقت به مصدر می چسبد و یای نسبت به اسم)	درختانی ، میزی خوبی (خوب بودن) دیدنی ، خواندنی ادبی ، تهرانی	✓	-	-	✓

✓	-	-	✓	دیدن ، خوردن	«ن» مصدری
-	✓	✓	✓	و - که - به - تا - برای - اما	حروف (اضافه ، ربط ، عطف ، نشانه و...)
✓	-	-	✓	بی کار ، همراه ، گفت و گو، سراسر	وندها (پیشوند، میان وند ، پسوند)
-	-	-	-	آشنایی ، نیاکان	واج های « میانجی »
-	✓	✓	✓	رستم تویی (هستی)	« ی » اسنادی

مثال کنکور سراسری :

- ۱- «ی» در پایان واژه، در کدام گزینه تکواژ آزاد محسوب می‌شود؟
 (۱) ای گل به شکر آن که تویی پادشاه حسن/ با بلبلان بیدل شیدا مکن غرور
 (۲) دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت/ دائماً یک‌سان نباشد حال دوران غم مخور
 (۳) از دست غیبت تو شکایت نمی‌کنم/ تا نیست غیبتی نبود لذت حضور
 (۴) نصیحتی کمنت بشنو و بهانه مگیر/ هر آنچه ناصح مشفق بگویدت بپذیر

۱- گزینه ی ۱

تویی: تو هستی (ی اسنادی، واژه (تکواژ آزاد) محسوب می‌شود).

گزینه ی «۲»: «روزی» ← ی نکره

گزینه ی «۳»: «غیبتی» ← ی نکره

گزینه ی «۴»: «نصیحتی» ← ی نکره

توضیحات: **بای اسنادی** در **تویی** (تو هستی) **یک** واژه و **یک** تکواژ آزاد محسوب می‌شود.

نکته ی ۲ :

- کسره ی اضافه یا یای بدل از کسره بین مضاف و مضاف الیه و موصوف و صفت می آید .

مثال کنکور سراسری

۱- تعداد تکواژهای کدام عبارت بیش از سایرین است؟

- ۱ شیرین ترین لبخند بر لبان اراده ی پولادین تو جلوه گریست.
- ۲ در گذرگه تاریخ ایستاده ای و بشریت رهگذار را می آشامانی.
- ۳ مردنی چون مرگ پیروزمندان غبطه ی بزرگ زندگانی شد.
- ۴ و فلق، محرابی سرخگون است که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده ای.

۱- گزینه ی ۴

و (حرف عطف) / فلق (تکواژ آزاد) / محراب (تکواژ آزاد) / ی (یای نکره) / سرخ (تکواژ آزاد) / گون (تکواژ آزاد) / است (تکواژ آزاد) / (تکواژ صفر) / که (حرف ربط) / تو (تکواژ آزاد) / در (حرف اضافه) / آن (تکواژ آزاد) / نماز (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / صبح (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / شهادت (تکواژ آزاد) / را (نشانه ی مفعولی) / گزارد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / ای (شناسه ی فعل)
← ۲۱

تشریح گزینه های دیگر

گزینه ی «۱»: شیرین (تکواژ آزاد) / ترین (پسوند) / لب (تکواژ آزاد) / خند (تکواژ آزاد) / بر (حرف اضافه) / لب (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ی جمع) / - (کسره ی اضافه) / اراده (تکواژ آزاد) / ی (یای بدل از کسره) / پولاد (تکواژ آزاد) / ین (پسوند) / - (کسره ی اضافه) / تو (تکواژ آزاد) / جلوه (تکواژ آزاد) / گر (پسوند) / است (تکواژ آزاد) / (تکواژ صفر) / ← ۱۸ تکواژ
گزینه ی «۲»: در (حرف اضافه) / گذر (تکواژ آزاد) / گه (تکواژ وابسته) / - (کسره ی اضافه) / تاریخ (تکواژ آزاد) / ایستاد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / ای (شناسه ی فعل) / و (حرف عطف) / بشر (تکواژ آزاد) / یت (پسوند) / - (کسره ی اضافه) / ره (تکواژ آزاد) / گذار (تکواژ آزاد) / (نشانه ی مفعول) / می (تکواژ وابسته) / آشام (تکواژ آزاد) / ان (ان گذرا ساز فعل) / ی (شناسه ی فعل) / ← ۱۹
گزینه ی «۳»: مرد (تکواژ آزاد) / -ن (نون مصدری) / ی (یای نکره) / چون (تکواژ آزاد) / مرگ (تکواژ آزاد) / - (پیروزی (تکواژ آزاد) / مند (پسوند) / انه (پسوند) / ات (تکواژ آزاد) / غبطه (تکواژ آزاد) / ی (یای بدل از کسره) / بزرگ (تکواژ آزاد) / - (زنده (تکواژ آزاد) / گانی (پسوند) / شد (تکواژ آزاد) / (تکواژ صفر) / ← ۱۸

توضیحات: در گزینه ی ۴، نماز صبح: ترکیب اضافی (مضاف و مضاف الیه) است. صبح شهادت: مضاف و مضاف الیه است. در گزینه ی ۱، لبان اراده: مضاف و مضاف الیه، اراده ی پولادین: ترکیب وصفی (صفت و موصوف) است.

نکته ی ۳ :

- شناسه های فعل عبارت اند از: م، ی، یم، ید، ند و در صورتی که فعل در سوم شخص مفرد شناسه نداشته باشد تکواژ صفر به جای آن قرار می گیرد.

نکته ی ۴ :

- ملاک شمارش واژه نقش است یعنی هرچه نقش بگیرد یک واژه است. (البته کسره ی اضافه یک استثنا است .)

نکته ی ۵ :

- کل گروه فعلی یک واژه است چرا که یک نقش دارد.

مثال : او دیده شده بود. (۲ واژه است زیرا «دیده شده بود» یک نقش دارد و آن ماضی بعید مجهول است .)

مثال کنکور سراسری :

۱- عبارت «موضوع زبان‌شناسی تاریخی، پژوهش در تحولاتی است که هر زبان در طی تاریخ طولانی خود پذیرفته است.» به ترتیب چند واژه و تکواژ است؟

- ۱ بیست و سی و سه ۲ بیست و یک - سی و یک
۳ بیست و یک - سی و دو ۴ بیست و دو - سی و دو

۱- گزینه ی ۳

واژه‌ها: موضوع / زبان شناسی / تاریخی / پژوهش / در / تحولاتی / است / که / هر / زبان / در / طی / تاریخ / طولانی / خود / پذیرفته است.
← ۲۱ واژه

تکواژها: موضوع / زبان / شناس / ی (یای نسبت) / تاریخ / ی (یای نسبت) / پژوه / ش (پسوند) / در / تحول / ات (نشانه ی جمع) / ی (یای نکره) / است / که / هر / زبان / در / طی / تاریخ / طول / انی (پسوند) / خود / پذیرفت / ه / است / ← ۳۲ تکواژ

توضیحات : پذیرفته است فعل ماضی نقلی و یک واژه است و چهار تکواژ.

نکته ی ۶ :

کلماتی که به «گری» ختم می شوند اگر بدون «ی» معنا داشته باشند ، ۳ تکواژ محسوب می شوند . در غیر این صورت ۲ تکواژ هستند . مثلا :
واژه ی « آهنگری » ، ۳ تکواژ دارد : آهن + گر + ی / لابالی گری : ۲ تکواژ دارد : لابالی + گری (چون لابالی گر به تنهایی کاربرد ندارد ولی آهنگر به تنهایی کاربرد دارد.)

نکته ی ۷ :

- تکواژ ربطی به هجا (بخش) ندارد . (تعداد هجا = تعداد مصوت است .)

- اسم خاص یا اسم غیر خاص در تکواژ شماری فرقی با هم ندارد. مثال: جمال زاده = جمال / زاد / ه (۳ تکواژ است).

سوالات مربوط به تکواژ در کنکور سراسری ۹۱ :

۱- تعداد تکواژهای کدام عبارت بیش از سایرین است؟

(۱) شیرین‌ترین لبخند بر لبان اراده‌ی پولادین تو جلوه‌گرسست.

(۲) در گذرگه تاریخ ایستاده‌ای و بشریت رهگذار را می‌آشامانی.

(۳) مردنی چون مرگ پیروزمندانان غبطه‌ی بزرگ زندگانی شد.

(۴) و فلق، محرابی سرخگون است که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده‌ای.

۱-گزینه ی ۴

و (حرف عطف) / فلق (تکواژ آزاد) / محراب (تکواژ آزاد) / ی (یای نکره) / سرخ (تکواژ آزاد) / گون (تکواژ آزاد) / است (تکواژ آزاد) / صبح (تکواژ صفر) / که (حرف ربط) / تو (تکواژ آزاد) / در (حرف اضافه) / آن (تکواژ آزاد) / نماز (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / صبح (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / شهادت (تکواژ آزاد) / را (نشانه ی مفعولی) / گزارد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / ای (شناسه ی فعل)
←۲۱

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۱»: شیرین (تکواژ آزاد) / ترین (پسوند) / لب (تکواژ آزاد) / خند (تکواژ آزاد) / بر (حرف اضافه) / لب (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ی جمع) / - (کسره ی اضافه) / اراده (تکواژ آزاد) / ی (یای بدل از کسره) / پولاد (تکواژ آزاد) / ین (پسوند) / - (کسره ی اضافه) / تو (تکواژ آزاد) / جلوه (تکواژ آزاد) / گر (پسوند) / است (تکواژ آزاد) / (تکواژ صفر) / ←۱۸ تکواژ
گزینه‌ی «۲»: در (حرف اضافه) / گذر (تکواژ آزاد) / گه (تکواژ وابسته) / - (کسره ی اضافه) / تاریخ (تکواژ آزاد) / ایستاد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / ای (شناسه ی فعل) / و (حرف عطف) / بشر (تکواژ آزاد) / یت (پسوند) / - (کسره ی اضافه) / ره (تکواژ آزاد) / گذار (تکواژ آزاد) / (نشانه ی مفعول) / می (تکواژ وابسته) / آشام (تکواژ آزاد) / ان (ان گذرا ساز فعل) / ی (شناسه ی فعل) / ←۱۹
گزینه‌ی «۳»: مرد (تکواژ آزاد) / -ن (نون مصدری) / ی (یای نکره) / چون (تکواژ آزاد) / مرگ (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / پیروز (تکواژ آزاد) / مند (پسوند) / انه (پسوند) / ات (تکواژ آزاد) / غبطه (تکواژ آزاد) / ی (یای بدل از کسره) / بزرگ (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / گانی (پسوند) / شد (تکواژ آزاد) / (تکواژ آزاد) / ←۱۸

۲- در کدام عبارت، تعداد تکواژها بیش‌تر است؟

- ۱ خورشید به تدریج پایین می‌رود و سایه‌های ستون‌ها روی خاک این زمین درازتر می‌شود.
- ۲ این ستون‌های عظیم و بلند از دو هزار سال تا کنون هنوز پابرجا مانده است.
- ۳ اشیای این ناحیه که از ادامه‌ی بقا خسته‌اند، اکنون ناظر شبی دیگر خواهند بود.
- ۴ در این کوهستان، سردرها و ستون‌های بزرگ تراش خورده دیده می‌شود.

۲- گزینه ی ۱

تکواژها: خورشید (تکواژ آزاد) / به (حرف اضافه) / تدریج (تکواژ آزاد) / پایین (تکواژ آزاد) / می (تکواژ وابسته) / (بن مضارع) / - د (شناسه ی فعل) / و (حرف عطف) / سایه (تکواژ آزاد) / ها (نشانه ی جمع) / ی (یا ی بدل از کسره) / ستون (تکواژ آزاد) / ها (نشانه ی جمع) / (رو تکواژ آزاد) / ی (یا ی بدل از کسره) / خاک (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / این (تکواژ آزاد) / زمین (تکواژ آزاد) / دراز (تکواژ آزاد) / تر (پسوند) / می (تکواژ وابسته) / شو (بن مضارع) / - د (شناسه ی فعل) / ← ۲۴ تکواژ

تشریح گزینه های دیگر :

گزینه ی «۲»: این (تکواژ آزاد) / ستون (تکواژ آزاد) / ها (نشانه ی جمع) / ی (یا ی بدل از کسره) / عظیم (تکواژ آزاد) / و (حرف عطف) / بلند (تکواژ آزاد) / از (حرف اضافه) / دو (تکواژ آزاد) / هزار (تکواژ آزاد) / سال (تکواژ آزاد) / تا (حرف ربط) / کنون (تکواژ آزاد) / هنوز (تکواژ آزاد) / پا (تکواژ آزاد) / بر (میانوند) / جا (تکواژ آزاد) / ماند (بن ماضی) / ه (پسوند) / است (تکواژ آزاد) / φ (تکواژ صفر) ← ۲۱ تکواژ

گزینه ی «۳»: اشیا (تکواژ آزاد) / ی (یا ی بدل از کسره) / این (تکواژ آزاد) / ناحیه (تکواژ آزاد) / که (حرف ربط) / از (حرف اضافه) / ادامه (تکواژ آزاد) / ی (یا ی بدل از کسره) / بقا (تکواژ آزاد) / خست (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / اند (شناسه ی فعل) / اکنون (تکواژ آزاد) / ناظر (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / شب (تکواژ آزاد) / ی (یا ی نکره) / دیگر (تکواژ آزاد) / خواه (بن مضارع) / - د (شناسه ی فعل) / بود (تکواژ آزاد) ← ۲۱ تکواژ

گزینه ی «۴»: در (حرف اضافه) / این (تکواژ آزاد) / کوه (تکواژ آزاد) / - ستان (پسوند) / سر (تکواژ آزاد) / در (تکواژ آزاد) / ها (نشانه ی جمع) / و (حرف عطف) / ستون (تکواژ آزاد) / ها (نشانه ی جمع) / ی (یا ی بدل از کسره) / بزرگ (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / تراش (تکواژ آزاد) / خورد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / دید (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / می (تکواژ وابسته) / شو (بن مضارع) / - د (شناسه ی فعل) / ← ۲۱ تکواژ

۳- تعداد تکواژهای کدام عبارت بیش‌تر است؟

- ۱ عارفان راستین به کلی خود را باخته و حق را یافته‌اند.
- ۲ متصوفه برای تبیین لزوم مرشد بررسی کرده‌اند.
- ۳ طبق نظریه‌ی صوفیان، گمراهان از الطاف حق بی‌نصیب نیستند.
- ۴ نیاز به راهنمای روحانی، مورد تأیید کلیه‌ی رهپویان عرفان است

۳- گزینه ی ۴

نیاز (تکواژ آزاد) / به (حرف اضافه) / راه (تکواژ آزاد) / نما (تکواژ آزاد) / ی (یا ی بدل از کسره) / روح (تکواژ آزاد) / انی (پسوند) / مورد (تکواژ آزاد) / - (کسره اضافه) / تأیید (تکواژ آزاد) / - (کسره) / کل (تکواژ آزاد) / یه (پسوند) / ی (یا ی بدل از کسره) / ره (تکواژ آزاد) / بوی (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ی جمع) / - (کسره ی اضافه) / عرفان (تکواژ آزاد) / است (تکواژ آزاد) / φ (تکواژ صفر) / ← ۲۱

تشریح گزینه های دیگر :

گزینه ی «۱»: عارف (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ی جمع) / - (کسره ی اضافه) / راست (تکواژ آزاد) / ی (پسوند) / به (حرف اضافه) / کل (تکواژ آزاد) / ی (یا ی نسبت) / خود (تکواژ آزاد) / را (تکواژ آزاد) / باخت (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / و (حرف عطف) / حق (تکواژ آزاد) / را (تکواژ آزاد) / یافت (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / اند (شناسه ی فعل) / ← ۱۸

گزینه ی «۲»: متصوف (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / برای (حرف اضافه) / تبیین (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / لزوم (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) / مرشد (تکواژ آزاد) / بر (پیشوند) / رس (تکواژ آزاد) / ی (پسوند) / ها (نشانه ی جمع) / ی (یا ی بدل از کسره) / گسترد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / ای (یا ی نکره) / کرد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / اند (شناسه ی فعل) / ← ۱۹

گزینه‌ی «۳»: طبق (تکواژ آزاد / _ / نظر (تکواژ آزاد) / یه (پسوند) / ی (یای بدل از کسره) / صوف (تکواژ آزاد) / ی (یا ی نسبت) / ان (نشانه ی جمع) / گم (تکواژ آزاد) / راه (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ی جمع) / از (حرف اضافه) / الطاف (تکواژ آزاد) / _ (کسره ی اضافه) / حق (تکواژ آزاد) / بی (پیشوند) / نصیب (تکواژ آزاد) / نَد (نون نفی) / است (تکواژ آزاد) / _ ند (شناسه ی فعل) ← ۲۰
(دقت داشته باشید که واژه‌ی «طبق»، اسم عربی و معادل برابر و مطابق است پس باید نقش‌نمای اضافه‌ی بعد از آن را حتماً یک تکواژ به شمار آورد.)